

ISSN 2521-1366 (Online), ISSN 2415-802X (Print)

Міністерство освіти і науки України  
Рівненський державний гуманітарний університет  
Кафедра культурології та музеєзнавства

# ***АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КУЛЬТУРОЛОГІЇ***

***Альманах  
наукового товариства «Афіна»  
кафедри культурології та музеєзнавства***

***Випуск 17***

*Засновано у 2003 році*

**Рівне – 2017**

ББК 71.0  
А 43  
УДК 008:168.522

**АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КУЛЬТУРОЛОГІЇ:** Альманах наукового товариства „Афіна” кафедри культурології та музеєзнавства. – Вип. 17 / За ред. проф. В.Г. Виткалова. – Рівне: РДГУ, 2017. – 283 с.

**Головний редактор:**

**Виткалов В.Г.** – кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри культурології та музеєзнавства РДГУ

**Редакційна колегія:**

- Волков С.М.** – доктор культурології, професор, заступник директора з наукової роботи Інституту культурології НАМУ
- Виткалов С.В.** – кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри культурології та музеєзнавства РДГУ (заступник головного редактора, відповідальний секретар)
- Випих-Гавронська А.** – доктор мистецтвознавства (габілітований), професор, проректор відділу розвитку Академії ім. Я. Длугоша (Польща)
- Петрова І.В.** – доктор культурології, професор, завідувач кафедри культурно-дозвіллевої діяльності КНУКіМ
- Єфіменко А.Г.** – доктор мистецтвознавства, професор Українського Вільного університету (Мюнхен, Німеччина)
- Пелех Ю.В.** – доктор педагогічних наук, професор, проректор із науково-педагогічної та навчально-методичної роботи РДГУ
- Потапчук Т.В.** – доктор педагогічних наук, професор кафедри пісенно-хорової практики та постановки голосу РДГУ
- Круль П.Ф.** – доктор мистецтвознавства, професор, завідувач кафедри теорії та історії виконавського мистецтва ДВНЗ «Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника»
- Кушнарєнко Н.М.** – доктор педагогічних наук, професор, проректор із наукової роботи ХДАК
- Постоловський Р.М.** – кандидат історичних наук, професор, ректор РДГУ
- Сабадаш Ю.С.** – доктор культурології, професор кафедри культурології та інформаційної діяльності Маріупольського державного університету
- Стоколос Н.Г.** – доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри релігієзнавства і теології Національного університету „Острозька академія”
- Костюк Л.К.** – кандидат історичних наук, доцент кафедри культурології і музеєзнавства РДГУ, керівник СНТ «Афіна»
- Швецова-Водка Г.М.** – доктор історичних наук, професор кафедри документальних комунікацій та бібліотечної справи РДГУ
- Яремко-Супрун Н.О.** – доктор мистецтвознавства, професор кафедри музичного фольклору РДГУ

**Рецензент:**

**Гончарова О.М.** – доктор культурології, професор Київського національного університету культури і мистецтв

Науковий редактор і упорядник випуску – **проф. Виткалов В.Г.**

Видання зареєстровано ISSN International Centre (Paris, FRANCE):  
ISSN 2521-1366 (Online), ISSN 2415-802X (Print)

Видання індексується Google Scholar, РИНЦ (РФ) та Index Copernicus

Редакція не завжди поділяє точку зору автора. За точність наведених цитат, імен, прізвищ, дат відповідальність несуть автори.

Друкується за рішенням вченої ради Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 11 від 24.11.2017 р.)

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації, серія КВ № 15561-4033 Р. Зареєстровано Міністерством юстиції України, наказ № 1489/5 від 18.08.2009 р.

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2017

UDC 7.071.2(477.86)

**THE FORMATION of the LITURGICAL TRADITION of the CHOIR PERFORMANCE in STANISLAVIV (now Ivano-Frankivsk) in the LATE 19th – EARLY 20th CENTURY**

**Zhanna Zvarychuk**, Candidate of Art, Associate Professor, Educational and Scientific Institute of Arts of the State Pedagogical University «Vasyl Stefanyk Precarpathian National University», Ivano-Frankivsk

*The aim* of this paper is to consider the performing traditions in the spiritual choral work of Stanislaviv, the separate region of Galicia, in the late 19th – early 20th century and their connection with national folk and ancient church-singing traditions.

*Research methodology.* In most researches of spiritual creativity in different regions of Ukraine the attention is focused on the development of secular performance and spiritual creativity. The performing liturgical traditions are considered in the article.

*Results.* The traditions of church singing were developing in various church, socio-political and cultural circumstances. They created a range of regional and local varieties. The city of Stanislaviv (now Ivano-Frankivsk) became an important centre, where the main tendencies of liturgical choral performance of the afore-cited period were formed.

The Cathedral of the Holy Resurrection became the centre of church-choral culture and of musical staff education, and now it plays a powerful role in restoring the already established traditions of church singing. One of the significant figures of musical history of that time was Ignatius Polotnyuk, the founder, deacon and regent of the choir.

*Novelty.* The liturgical and educational activity of the choir collectives of the region became the main dominant foundation of the spiritual performance, not only in the Carpathian region, but also in Galicia in general.

*The practical significance.* The review of the creative processes in the realm of spiritual performance of certain regional centres of Galicia in late 19<sup>th</sup> – early 20<sup>th</sup> century enriches the knowledge about the specifics of performing and scientific interests, and their importance for the further development of Ukrainian choral art.

*Key words* : liturgical performance, choir, Stanislaviv, tradition.

Надійшла до редакції 4.11.2017 р.

787.6:78.03(477.63) «19»

**БАНДУРА У ДНІПРОПЕТРОВСЬКІЙ ФІЛАРМОНІЇ : ІСТОРИЯ І СУЧАСНІСТЬ**

**Чернета Тетяна Олександрівна**, кандидат мистецтвознавства, доцент,  
Київський університет ім. Б. Грінченка, м. Київ, tacher@ukr.net

**Овчарова Світлана Валентинівна**, професор, Дніпропетровська академія музики ім. М. Глінки,  
м. Дніпро  
ovcharovasv@ukr.net

Розглянуто сольне та ансамблеве виконавство на бандурі у Дніпропетровській обласній філармонії ім. Л. Когана від заснування закладу до сьогодення. В центрі уваги авторів – концертна діяльність філармонійних бандуристів-солістів та ансамблів бандуристів. На основі неопублікованих архівних джерел виявлено, що у 1920–1930-х рр. на Дніпропетровщині нерідко гастролювали бандуристи з інших областей. Окремо висвітлено творчі здобутки сучасного філармонійного ансамблю «Чарівниці».

*Ключові слова*: бандурист, бандура, філармонія, соліст, ансамбль, репертуар.

*Постановка проблеми.* Дніпропетровська обласна філармонія офіційно заснована 1936 р. рішенням Дніпропетровського облвиконкому. Втім історія її будівлі бере початок від 1911–1913 рр., коли за проектом архітектора О. Гінзбурга зведено театр-клуб для Громадського зібрання: проведення наукових конференцій, аматорських вистав, зустрічей з іноземними гостями. У радянські часи цей будинок функціонував як Палац залізничників, сцена якого була майданчиком й для музичних подій міста. В 2001 р. будівлю передано на баланс обласної філармонії, яка носить ім'я видатного українського скрипаля ХХ століття Л. Когана.

До складу філармонії входять як творчі колективи, що беруть початок від заснування філармонії, так і молоді гурти. Серед них: симфонічний і джазовий оркестри, вокал-шоу «Консонанс», квінтет духових інструментів «Престиж», ансамбль народних інструментів «Славяне», квартет «Артист», джазовий квартет «4Jazz», дует баяністів, дитячий театр «Задзеркалля» та ін.

У вересні 2010 р. філармонія прийняла до свого творчого складу секстет бандуристів. Молодий колектив – це невелика частка ансамблю бандуристів «Чарівниці» Дніпропетровської академії музики ім. М. Глінки, який вже понад 60 років (від 1956 р.) веде активну концертну діяльність і є музичною візитівкою міста.

Утім, у наукових, архівних фондах рукописів та фонозаписів Інституту мистецтвознавства,

фольклористики та етнології ім. М. Рильського Національної академії наук України (ІМФЕ НАНУ), фондах Державного архіву Дніпропетровської області (ДАДО), наукових, художніх і періодичних друкованих виданнях ХХ ст. знаходимо маловідомі факти, розпорошені свідчення про виступи виконавців на бандурі в той період у Дніпропетровській філармонії. Йдеться про опубліковані творчі біографії і невідомі автобіографії бандуристів не лише Дніпропетровщини, а й України.

**Останні дослідження та публікації.** Діяльності артистів та колективів Дніпропетровської філармонії присвячені публікації А. Поставної, Л. Царгородцевої, сучасних мистецтвознавців Я. Фрідрік, С. Колодного та ін. Утім бандурне виконавство залишилося поза увагою дослідників.

**Мета статті:** висвітлити сольне та ансамблеве виконавство на бандурі у Дніпропетровській філармонії від заснування закладу до сьогодні, а також творчі досягнення сучасного філармонійного ансамблю бандуристів «Чарівниці».

**Виклад матеріалу дослідження.** Віднайдені нами згадки про виступи бандуристів на Дніпропетровщині відносять до 1920–1930-х років. Відомо, що 1971 р. Музично-хорове товариство УРСР ініціювало створення Кобзарського об'єднання України. В наукових архівних фондах рукописів та фонозаписів ІМФЕ НАНУ (Ф. 52-4 (3) зберігаються особові справи членів цього об'єднання, що містять заяви кобзарів і бандуристів, їх автобіографії (рукописи), репертуарні відомості тощо. Так, уродженець с. Мануйлівка (нині – район м. Дніпро) – бандурист-соліст, автор пісень, організатор і керівник п'яти самодіяльних ансамблів бандуристів Г. Ільченко (1902–1975 рр.) в своїй автобіографії свідчив, що у повоєнні роки він працював у складі ансамблю бандуристів Харківської філармонії під керівництвом Г. Третьяка. До складу ансамблю також входили М. Кропивко, П. Іванов, О. Левадна (Ф. 52-1, од. зб. 413, арк. 74). З автобіографії останньої [5, арк. 48–50] довідуємося, що, розпочавши навчання гри на бандурі (1925–1926 рр.), вона з іншими кобзарями виступала майже по всій Дніпропетровщині, а також у Полтавській, Харківській обл., на Кіровоградщині, Запоріжжі та Київщині. Згодом тріо бандуристів (у складі О. Левадної, В. Осадька, Г. Підгірного) здійснило велику концертну подорож Дніпропетровщиною, виступаючи в обласному центрі на заводах, школах, військових частинах тощо.

У нарисі Б. Жеплинського про О. Левадну («Кобзарськими стежинами») знайдено уточнення: 1927 р. цей ансамбль виступив у дніпропетровському театрі (нагадаємо, що місцеву філармонію офіційно засновано лише 1936 р.).

Преса тих часів називала Олесю Левадну (як зазначено і в її автобіографії) першою в Україні жінкою-кобзаркою, а Б. Жеплинський – «однією з найстарших кобзарок України» [3; 102]. Зауважимо, що вона була не єдиною: нам відомі бандуристки Євдокія Феодосіївна Леміш (1900–1982 рр.) із с. Жовтневе Менського р-ну Чернігівської обл., Матрона Йосифівна Корецька (1899-?) із м. Чигирин Київської губернії, яка приблизно в тих же роках («в молодих годах») навчалася гри на бандурі в самодіяльному гуртку бандуристів. В автобіографії М. Корецької [5; арк. 91] вказано, що 1930 р. до Чигирини приїхали бандуристи-професіонали під керівництвом Недзельницького і «забрали її в Дніпропетровськ», де ансамбль працював до 1938 р. включно. Засновник капели бандуристів у Полтаві Олександр Якович Корецький також свідчив, що у 1935-1941 рр. працював у Дніпропетровській та Кіровоградській філармоніях [5; арк. 93]. Тож у 1920–1930-х рр. на Дніпропетровщині нерідко гастролювали бандуристи з інших областей.

З автобіографії бандуриста, самодіяльного композитора Василя Пилиповича Куриленка (1907–1972 рр.) [5; арк. 43–43 зв.] довідуємось, що він навчився гри на бандурі у полтавського бандуриста І. Яковенка, виступав як бандурист-соліст від Дніпропетровської, а згодом Роменської, Львівської, Дрогобицької філармоній, займався театральною діяльністю у Дніпропетровську та Нікополі (1943–1947 рр.).

У рецензії на збірку І. Шаповала про кобзарів і бандуристів І. Немирович (учень В. Куриленка) також писав, що 1944 р. він та В. Куриленко у складі капели бандуристів Дніпропетровської філармонії виступали в селах краю, гастролювали Західною Україною, «де нерідко концерти переривалися пострілами у вікна» [6; 14]. І. Немирович висвітлив образ бандуриста у своїй повісті «А все через неї...».

У листі М. Лобка до А. Омельченка від 18 жовтня 1967 р. (ДАДО, Ф. 6119, од. зб. 346, арк. 32) знаходимо інформацію про те, що у складі концертної бригади з ансамблем бандуристів при Дніпропетровській філармонії працював до Другої світової війни бандурист Осадчий Макар Афанасійович (1919–1942 рр.) – учень автора листа та учитель А. Омельченка.

Свідчення того, що у Дніпропетровській філармонії був ансамбль бандуристів, є в автобіографії бандуриста Леоніда Леонідовича Кобилянського, згідно з якою він не лише працював солістом та керівником ансамблю бандуристів Запорізької філармонії, а й у 1961–1963 рр. керував ансамблем

бандуристів Дніпропетровської обласної філармонії. [5; арк. 1–1 зв.]. Більше відомостей про філармонійний ансамбль під керівництвом цього бандуриста не знайдено.

Зауважимо, що, наряду із заїжджими виконавцями, дніпропетровські бандуристи нерідко співпрацювали з філармоніями та колективами інших областей. Подібний факт зустрічаємо й у творчій біографії дніпропетровського бандуриста (учня В. Сидоренка), заслуженого працівника культури України (1996 р.) Віктора Івановича Мерзленка (1931–2007 рр.). Після закінчення класу бандури Київського державного музичного училища ім. Р. Глієра (заочно) він працював артистом Донецької, Черкаської та Дніпропетровської філармоній, солістом і другим диригентом оркестру Черкаського народного хору. Повернувшись до Дніпропетровська, В. Мерзленко продовжив справу свого першого вчителя й багато років плідно працював художнім керівником та диригентом самодіяльної народної капели бандуристів Палацу культури металургійного заводу.

У ХХ ст. саме Дніпропетровськ стає осередком самодіяльного, а згодом і професійного бандурного виконавства. Значний внесок у його розвиток зробив Василь Іванович Носачевський (Носачівський, 1885–1962 рр.) – вокаліст, гусяр, артист Дніпропетровської філармонії, бандурист-аматор (за освітою адвокат). Він викладав бандуру у вечірній музичній школі для дорослих, із 1944 р. очолював клас бандури в Дніпропетровському музичному училищі – зробив вагомий внесок у процес професіоналізації бандурної освіти на Дніпропетровщині. Його справу продовжили учениці Н. Бабуненко і Л. Воріна – викладачі бандури в Дніпропетровському музичному училищі.

Багато років заслужений працівник культури України Лідія Степанівна Воріна та її учні долали бюрократичні перепони для створення у Дніпропетровській філармонії бандурного колективу, у якому б працювали вихованці студентського академічного ансамблю бандуристів «Чарівниці» Дніпропетровського музичного училища. Нарешті у червні 2010 р. створено філармонійний секстет бандуристів під керівництвом С. Овчарової.

До складу секстету «Чарівниці» увійшли перші випускники Дніпропетровської консерваторії (згодом – академії музики): А. Черкасова, М. Деньгуб, Г. Михалевич, Н. Хмель, Н. Лягуша та Н. Семичова. Невід’ємною частиною цього колективу є контрабасист Л. Рожанський, який володів також грою на ударних інструментах та в кожній концертній програмі мав сольний вокальний номер.

Творче сьогодення філармонійного колективу – це активна концертно-виконавська діяльність від часу його заснування. Вже у липні 2010 р. молодий колектив запрошено на святкування 50-річного ювілею металургійного комбінату м. Теміртау. На цьому концерті був присутній Президент Казахстану Н. Назарбаєв (студентські роки якого, до слова, пройшли на Дніпропетровщині). Окрім концертів у резиденції Президента та в Палаці культури металургів м. Теміртау, артисти філармонії виступили для мешканців й спільноти численної української діаспори м. Караганда.

У той же час «Чарівниці» почали отримувати запрошення до участі в міжнародних фольклорних фестивалях. Так, у липні 2011 р. ансамбль запрошено до Франції на щорічний міжнародний фольклорний фестиваль «Festival de Martigues». Формат фестивалю, що проводиться у Провансі, в історичному містечку Мартіг, європейський – кожен колектив має сольні виступи на багатьох майданчиках міста; твори, які виконуються на різних сценах, не повинні повторюватись, а найкращі колективи беруть участь у великому заключному концерті на головній сцені фестивалю St-Sébastien. Попри те, що французька публіка не розуміє української мови, глибина, ліричність, мелодійність виконання, а також особливий колорит, щирість почуттів отримали емоційний відгук серед мультинаціональної аудиторії.

У лютому 2012 р. філармонійний секстет «Чарівниці» у складі капели бандуристів Дніпропетровської академії музики запросили організатори Празького міжнародного фольклорного балу. Атмосфера відкритості й неповторності тримала всіх учасників у полоні емоцій: експресивні танцювальні мініатюри поєднували традиційний фольклор й жваві сучасні фольклорні композиції.

Окрім участі у фольклорному балі, дніпропетровським «Чарівницям» вдалося побачити й почути багато цікавого в Празі, Карлових Варах, Нюрнберзі, Відні, Будапешті.

У травні 2014 р. колектив виступив із сольним концертом на ХІ Всеукраїнському фестивалі-конкурсі ансамблів бандуристів «Дзвени, бандуро!» (м. Дніпро), присвяченому 200-річчю від дня народження Т. Шевченка. Для учасників та гостей заходу після конкурсного прослуховування була презентована нова програма філармонійного ансамблю, яку склали твори на слова Т. Шевченка, сучасних композиторів, нові модерні аранжування, світові хіти тощо.

За роки творчого існування ансамбль бандуристів «Чарівниці», зберігаючи високий художній рівень виконання, накопичив і зумів репрезентувати численним слухачам багатий

різножанровий й різнохарактерний репертуар. Це класичні твори, духовна музика (acappella), віртуозні інструментальні твори, численні українські народні пісні, популярні пісні українських й зарубіжних авторів в авторському аранжуванні керівника колективу. Оригінальність та яскравість виконання, елементи театралізації, імпровізаційний хист, професійна вимогливість співдружності музикантів сприяли численним перемогам у міжнародних конкурсах й фестивалях.

Певним мистецьким явищем кожної програми художнього колективу й унікальною творчою особистістю є ведуча та солістка ансамблю О. Завгородня – актриса Дніпровського академічного українського музично-драматичного театру ім. Т. Шевченка. Тонке відчуття репертуару у поєднанні з професійною майстерністю актриси надає кожній новій сольній програмі ансамблю неповторності й особливого шарму. У її виконання твори В. Мартинюк «Маленька українка» на слова О. Пчілки та «Колискова Парижу» на слова В. Вікторова, О. Герасименко на слова О. Бабій «Без тебе день», Джамали «Чому квіти мають очі» набули одухотвореної краси співу, особливого лірико-драматичного ефекту.

Протягом восьмирічної концертної діяльності філармонійний ансамбль бандуристів «Чарівниці» представив різноманітні концертні програми: «Українські візерунки», «Срібний дзвін бандури», «З Україною в серці», «Квіти тобі, Україно!», «Пісенні скарби України». Цьогорічна програма колективу має назву «У полоні любові». До співпраці у творчих проєктах залучено чимало сучасних співаків і виконавців: О. Синякова, В. Кочетков, О. Завгородня, Г. Линник, дует гітаристів «Dialog&Co», К. Миколайко та ін.

**Висновки.** Розглянувши архівні документи та друковані видання, робимо висновок про співпрацю Дніпропетровської обласної філармонії ім. Л. Когана з бандуристами Дніпропетровщини (В. Носачевський, В. Куриленко, М. Осадчий, В. Мерзленко) та ін. областей (М. та О. Корецькі, Л. Кобилянський, І. Немирович) у ХХ ст. Виявлено, що у його другій половині концертну функцію муніципального колективу фактично виконував ансамбль бандуристів «Чарівниці» Дніпропетровського державного музичного училища ім. М. Глінки. Прийняття до творчого складу філармонії секстету бандуристів (2010 р.), стало офіційним визнанням професійного академічного бандурного виконавства на Дніпропетровщині. Стараннями керівника та артистів, ансамбль «Чарівниці» Дніпропетровської обласної філармонії має власний виконавський стиль, неповторний мистецький почерк, самобутній різноплановий репертуар. Молодим музикантам, що виконують музику широкого стилістичного спрямування – від ХVІІ до ХХІ ст., притаманні професіоналізм, бездоганний художній смак, висока музична культура, артистизм тощо.

Враховуючи те, що у складі ансамблю працюють виключно випускники класу бандури обласного музичного ВНЗ, колектив своєю виконавською майстерністю демонструє педагогічні здобутки дніпропетровської регіональної бандурної школи. Все вищезазначене вирізняє «Чарівниць» серед професійних колективів жанру.

**Перспективи подальших досліджень.** Дане дослідження не претендує на вичерпність та відкриває перспективи для подальшого наукового пошуку у культурологічному, мистецтвознавчому, музикознавчому аспектах.

#### Список використаної літератури

1. *Державний архів Дніпропетровської області. ФР-6119.* – Спр. 342. Лист М. Лобка до А. Омельченка / Од. зб. 346, арк. 32–35.
2. *Дніпропетровська обласна філармонія ім. Л. Б. Когана* [Електронний ресурс] : [Веб-сайт]. – Електронні дані. – Дніпро. – Режим доступу: [www.dnpr-philharmonic.com](http://www.dnpr-philharmonic.com)
3. **Жеплинський Б.** Кобзарськими стежинами: Науково-публіцистичне дослідження / Б. Жеплинський. – Львів, – 2002. – 278 с.
4. *Наукові архівні фонди рукописів та фонозаписів Ін-ту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського Нац. акад. наук України (ІМФЕ НАНУ)* 50. Ф. 52-1, од. зб. 413. Особові справи членів кобзарського об'єднання. – 88 арк.
5. *Наукові архівні фонди рукописів та фонозаписів ІМФЕ НАНУ.* Ф. 52-1, од. зб. 414–415 Заяви кобзарів до кобзарського об'єднання України (автобіографії, репертуар та ін.). – 103 арк.
6. *Наукові архівні фонди рукописів та фонозаписів ІМФЕ НАНУ.* Ф. 52-5 (2), од. зб. 502. Немирович І. О. Рецензія на рукописну збірку художньо-документальних оповідей про кобзарів-бандуристів І. Шаповала. – 19 арк.
7. **Нирко О.** Кобзарство Криму та Кубані : [навч. посіб. (хрестоматійне вид.) для студ. вищ. навч. закл.] / О. Нирко [упорядкув., редагув., передм., вступ. ст. Н. Сулій]. – Київ : Вид. центр «Провіта», 2008. – 480 с.

#### References

1. *Derzhavny`j arxiv Dnipropetrovs`koyi oblasti. FR-6119.* – Spr. 342. ly`st M. Lobka do A. Omel`chenka, od. zb. 346, 35 ark.

2. *Dnipropetrovs'ka oblasna filarmoniya imeni L. B. Kogana* [Elektronny`j resurs] : [Veb-sajt]. – Elektronni dani. – Dnipro. – Rezhym dostupu: www.dnepr-philharmonic.com.
3. *Zheply`ns`ky`j B. Kobzars`ky`my` stezhy`namy`*: Naukovo-publicy`sty`chne doslidzhennya / B. Zheply`ns`ky`j. – L`viv, – 2002. – 278 s.
4. *Naukovi arxivni fondy` rukopy`siv ta fonozapy`siv Insty`tutu my`stecztoznavstva, fol`klory`sty`ky` ta etnologiyi im. M. T. Ry`ts`kogo Nacional`noyi akademiyi nauk Ukrainy`* (IMFE NANU) F. 52-1, od. zb. 413. Osobovi spravy` chleniv kobzars`kogo ob`yednannya. – 88 ark.
5. *Naukovi arxivni fondy` rukopy`siv ta fonozapy`siv IMFE NANU*. F. 52-1, od. zb. 414–415. Zayavy` kobzariv do kobzars`kogo ob`yednannya Ukrainy` (avtobiografiyi, repertuar ta in.), 103 ark.
6. *Naukovi arxivni fondy` rukopy`siv ta fonozapy`siv IMFE NANU*. F. 52-5 (2). Od. zb. 502. Nemy`rovy`ch I. O. Recenziya na rukopy`snu zbirku xudozhn`o-dokumental`ny`x opovidej pro kobzariv-bandury`stiv I. Shapovala. 19 ark.
7. *Ny`rko O.* Kobzarstvo Kry`mu ta Kubani : [navch. posib. (xrestomatijne vy`d.) dlya stud. vy`shh. navch. zakl.] / O. Ny`rko [uporyadkuv., redaguv., peredm., vstup. st. N. Sulij]. – Kyiv : Vy`d. centr «Prosvita», 2008. – 480 s.

## BANDURA IN THE DNIPROPETROVSK PHILHARMONIC : HISTORY AND MODERNITY

**Cherneta Tetiana**, PhD in Art Criticism, Associate professor, Borys Grinchenko Kyiv University, Kyiv.  
**Ovcharova Svitlana**, Honored Worker of Culture of Ukraine, Professor, Mikhail Glinka Music Academy, Dnipro

The article reviews the solo and ensemble bandura performance in The Leonid Kogan Dnipropetrovsk Regional Philharmonic society from its foundation to the present. The focus of the authors is the concert activity of the philharmonic bandura-soloists and bandura ensembles. It was discovered that in the 1920–1930 s, bandurists from other regions often toured Dnipropetrovsk. The discovery was based on the unpublished archival sources. In addition the achievements of the modern Philharmonic ensemble «Charivnytsi» are also highlighted.

**Key words:** bandura player, bandura, philharmonic society, soloist, ensemble, repertoire.

UDC 787.6:78.03(477.63) «19»

## BANDURA IN THE DNIPROPETROVSK PHILHARMONIC : HISTORY AND MODERNITY

**Cherneta Tetiana**, PhD in Art Criticism, Associate professor, Institute of Arts in Borys Grinchenko University, Kyiv.  
**Ovcharova Svitlana**, Honored Worker of Culture of Ukraine, Professor, Mikhail Glinka Music Academy, Dnipro

**The aim** of this article is to explore the solo and ensemble bandura performance in the Leonid Kogan Dnepropetrovsk regional philharmonic society from its founding up to the present day. The focus of the authors is the concert activity of the philharmonic bandura-soloists and bandura ensembles. In addition the achievements of the modern Philharmonic ensemble «Charivnytsi» are also highlighted.

**Research methodology.** In search of facts and evidence the printed publications and unpublished archival sources from the archives of Kyiv and the city of Dnipro have been studied. In total 226 pages of archival materials (letters, autobiographies, reviews, biographies) and also 3 documental printed editions have been reviewed.

**Results.** It has been found out that the bandura-players quite often toured Dnipropetrovsk region in 1920–1930 s and that in the XX century the Leonid Kogan Dnepropetrovsk regional philharmonic society worked in close cooperation with the bandura-players of Dnipropetrovsk region and other regions. A conclusion has been made that the ensemble «Charivnytsi» of the Mykhaylo Glinka Dnepropetrovsk state musical college in actual fact did the concert work of a municipal band in the second half of the XX century.

The authors have come to the conclusion that the ensemble «Charivnytsi» of Dnepropetrovsk regional philharmonic society has its own unique artistic performing style, original and versatile repertoire. The young musicians represent wide range of stylistic music (from XVII to XXI centuries). They demonstrate outstanding level of professionalism, irreproachable artistic taste, high musical culture etc.

**Novelty.** This paper presents the history of bandura at the Dnepropetrovsk philharmony society. In addition an attempt has been made to show the creative achievements of modern philharmonic ensemble «Charivnytsi». The fact that all of the bandura players graduated from the bandura department of the Dnipropetrovsk Music Academy was taken into consideration. So the ensemble demonstrates the high level of performance mastery based on the pedagogical achievements of Dnepropetrovsk regional bandura school. The all of above-mentioned singles out «Charivnytsi» among the professional collectives of the genre.

**The practical significance.** The information presented in this article may be useful for musicologists, culturologists, researchers of Ukrainian musical instruments in folk and academic aspects.

**Key words:** bandura player, bandura, philharmonic society, soloist, ensemble, repertoire.

Надійшла до редакції 09.10.2017 р.

## **ЗМІСТ**

<i>Постоловський Р. М.</i> Вітальне слово .....	3
<i>Виткалов С. В.</i> Вища школа і сучасні реалії України .....	4

### **Розділ I. ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНА РЕТРОСПЕКТИВА ЛЮДСЬКОЇ ТВОРЧОСТІ**

<i>Даниленко М. П., Чумакевич І. М.</i> Реймське Євангеліє як визначальна пам'ятка оригінальної літератури Київської Русі .....	6
<i>Дульська О. В.</i> Ремінісценція антично-гуманістичного знання епохи Просвітництва .....	10
<i>Завальнюк Х. В.</i> Специфіка підготовки диригента-регента до богослужбового хорового виконавства на Прикарпатті .....	15
<i>Горбатова Н. О.</i> Дуальна форма хореографічної освіти в Україні .....	20
<i>Бичковська Ж. О.</i> Генеза вокального музикування в Україні .....	25
<i>Зваричук Ж. Й.</i> Формування традиції богослужбового хорового виконавства Станиславова кінця ХІХ – початку ХХ століття .....	30
<i>Чернета Т. О., Овчарова С. В.</i> Бандура у Дніпропетровській філармонії : історія і сучасність .....	35
<i>Черняк Г. П., Шеремета Х. Р.</i> Постать М. Пимоненка в українському мистецтві останньої чверті ХІХ – початку ХХ століття .....	40
<i>Синько Г. П.</i> Монументальна спадщина Івана Кавалерідзе у світовому культурному контексті .....	43
<i>Іваниш А. І.</i> Тенденції декору в народному одязі гуцулів Закарпаття міжвоєнного періоду ХХ ст. : різновиди, композиційні прийоми в оздобленні .....	49
<i>Шолудько Н. Г., Хіміна К. О.</i> Асоціація українських письменників і вітчизняний літературний процес .....	55

### **Розділ II. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ КУЛЬТУРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

<i>Яковлев О. В.</i> Синергетична парадигма саморозвитку культурного континууму України .....	61
<i>Соловйов В. А.</i> Науково-методичні підходи до вивчення хорового виконавства ХХ століття .....	65
<i>Бєдакова С. В.</i> Методологічні підходи до пізнання музичного твору в контексті музичного виконавства як фактор громадянського виховання майбутніх учителів музичного мистецтва .....	70
<i>Свірідовська Л. М.</i> Особливості стилістики української фортепіанної музики першої третьої ХХ століття як чинник виховання громадянськості майбутніх учителів музичного мистецтва .....	75
<i>Грінберг Л. Ф.</i> Українська мова у картині світу Пантелеймона Олександровича Куліша (1819–1897 рр.) .....	79